Koronavirus ja alustatalous

16.6.2020

Koronaviruksen näkökulmasta erilaisilla nykyisillä ja uusilla alustoilla on tärkeä merkitys. Viruksen esiintymistä ja siitä tiedottamista voidaan seurata ja raportoida erilaisten alustojen avulla. Lisäksi monissa maissa on kehitteillä uusia menetelmiä viruksen leviämisen seurantaan esimerkiksi matkapuhelinten bluetooth-kontaktien kautta. Näiden suoraan pandemiaan liittyvien asioiden lisäksi on olemassa monia ihmisten arkeen liittyviä alustoja, joiden käyttö on lisääntynyt kevään aikana.

Sosiaalinen media

Sosiaalisella medialla on ollut nimensä mukaisesti tärkeä rooli sosiaalisen kanssakäymisen edistäjänä liikkumisrajoitusten aikana. Sosiaalisen median alustat toimivat myös tärkeinä tiedotuskanavina, joiden kautta leviää paljon virallista ja epävirallista tietoa. Samalla ne levittävät tehokkaasti myös väärää tietoa. Tästä hyvänä esimerkki on Twitterin puuttuminen Donald Trumpin väärän tiedon levittämiseen ja väkivaltaan kannustamiseen.

Perinteisen median edustajat tekevät klikkausten toivossa kiinnostavia pikauutisia tarkistamatta tiedon alkuperää ja näin laaja yleisö voi saada nopeasti harhaanjohtavaa tietoa esimerkiksi suojautumisesta tai hoitokeinoista. Vaarana on viihteen ja virallisen tiedon sekoittuminen, kun meemit tai henkilökohtaiset mielipiteet muuttuvat todeksi kiireen ja puutteellisen medialukutaidon takia. Lisäksi mukana voi olla tahallista väärän tiedon levittämistä tai trollausta.

Etätöihin ja etäopetukseen siirtyminen

Yrityksissä ja muissa organisaatioissa jo vuosia käyty keskustelu etätyön lisääntymisestä muuttui todellisuudeksi tämän kevään aikana. Nyt etätyöalustat on otettu laajaan käyttöön vain muutamien päivien varoitusajalla. Monet yritykset ovat jo ilmoittaneet, että uudet etätyökäytännöt jäävät pysyviksi myös pandemian jälkeen.

Opetus eri muodoissa on viimeistään pandemian takia siirtynyt verkkoon eri oppimisympäristöihin ja ryhmätyövälineisiin. Verkko-opetukseen on panostettu jo parikymmentä vuotta, mutta kevään muutokset tekivät siitä arkea kaikille opettajille.

Kuluttajakaupassa erilaiset verkkokaupan palvelut ja logistiikka ovat selkeitä hyötyjiä, samoin suoratoistopalvelut. Uutena toimialana verkkoon on nopeasti noussut myös liikuntapalveluita.

Työntekijän rooli muuttuu

Pandemia on aiheuttanut laajoja irtisanomisia ja lomautuksia ympäri maailman. Yli 50 miljoonaa ihmistä on kuitenkin saanut keikkatöitä alustatalouden yhtiöistä koronaviruksen takia esimerkiksi ruuan kuljetuksesta, hoiva-alalta tai kodinhoidosta. Usein nämä työsuhteet ovat kestoltaan lyhyitä, työehdot ovat huonoja ja suojauksistakaan ei välttämättä huolehdita palveluntarjoajan puolesta. Omaan sairastumiseen ei ole turvaverkkoa ja järjestäytymiseen ei anneta mahdollisuuksia. Käsien pesua toteutetaan lähinnä alustayhtiöiden osalta vakaviin puutteisiin liittyen.

Maailmalla erityisen haastava tilanne on maahanmuuttajien näkökulmasta, sillä heillä ei ole välttämättä vakuutuksia tai pääsyä julkisen terveydenhoidon piiriin sairastapauksissa. Työntekijöiden heikko tilanne aiheuttaa myös sen, että monien on pakko työskennellä sairaudesta huolimatta. Huono palkka ja terveydenhoidon, lastenhoidon ja sairaslomien puute pakottavat työntekijät töihin olosuhteista riippumatta.

Osa alustoista on parantanut työntekijöiden sopimusten ehtoja pandemian takia. Yrityksen maineen ja luottamuksen kannalta ei ole eduksi, jos esimerkiksi kuljettaja levittää samalla virusta.

Palvelukulttuuri ja alustatalous liiketoiminnan uudistajina teollisissa yrityksissä

Kevään pandemia on kiihdyttänyt siirtymistä kohti alustataloutta ja yhä suurempi joukko ihmisiä on kiinni erilaisissa digitaalisissa alustoissa oman työn tai esimerkiksi verkkokauppojen kautta. Pandemia menee ohi, mutta siirtyminen alustojen käyttäjiksi jää pysyväksi. Nopeimmat muutokset tapahtuvat kuluttajapalveluissa, mutta miten tämä kaikki vaikuttaa teollisuuden toimintaan?

Palvelukulttuuri ja alustatalous liiketoiminnan uudistajina teollisissa yrityksissä -hanke on Seinäjoen ammattikorkeakoulun ESR-rahoitteinen hanke, jonka tavoitteena on kasvattaa alueen teollisten yritysten osaamista ja tietämystä palvelukulttuurista ja alustataloudesta. Hankkeessa haetaan esimerkkejä teollisuuden alustoista sekä tuotetaan pk-yritysten tarpeisiin räätälöityjä palveluliiketoiminnan kehittämisen malleja. Syksyn aikana hankkeessa on tulossa yrityksiä ja opetusta tukeva käsikirja ja siihen liittyviä koulutuksia.

Kimmo Kulmala
Lehtori
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kirjoittaja toimi asiantuntijana ESR:n rahoittamassa Palvelukulttuuri ja alustatalous liiketoiminnan uudistajina teollisissa yrityksissä -hankkeessa.